

Jeg har bedt bestyrelsen orientere mig om resultatet af undersøgelserne til efteråret.

Ad spm. nr. S 1484

Fra justitsministeren er modtaget supplerende besvarelse af et af Svend Aage Jensby stillet spørgsmål. Spørgsmålet, der sammen med det foreløbige svar er optaget i Folketingstidende 1999-2000, forhandlingerne side 4618, lød således:

Til justitsministeren (10/2 2000) af:

Svend Aage Jensby (V):

»Kan ministeren oplyse, hvorledes man i Norge har gennemført en historisk undersøgelse af Stasis og KGB's aktiviteter samt af de militære angrebsplaner, man fra de tidligere Warszawa-pagtlande havde i og mod Norge?«

Supplerende svar (26/4 2000)

Justitsministeren (Frank Jensen):

I begrundelsen for spørgsmålet er der henvist til omtalen i Morgenavisen Jyllandsposten den 4. februar 2000 af en undersøgelse, som blev iværksat på den norske regerings anmodning og førte til udgivelsen af værket »Den hemmelige krigen«.

Justitsministeriet har derfor forstået spørgsmålet således, at der ønskes nærmere oplysninger om denne undersøgelse. Til brug herfor har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra det norske justitsministerium.

På den baggrund kan Justitsministeriet oplyse følgende om den pågældende undersøgelse:

1. Nedsættelse og mandat.

I Norge anmodede Justisdepartementet i 1993 to historikere om at gennemføre en historisk undersøgelse af en række forhold vedrørende overvågnings- og efterretnings-tjenesternes virksomhed.

Resultatet heraf forelå i foråret 1998 i form af et 2-bindsværk på ca. 1100 sider - »Den hemmelige krigen - Overvåking i Norge 1914-1997.«

I Justisdepartementets mandat (kommissorium) for undersøgelsen var bl.a. anført:

»På baggrunn av den kalde krigen og utviklingen i Øst-Europa fra slutten av 1940-årene,

var det i de vestlige land - ikke minst i Norge med grense til Sovjetunionen - en frykt for infiltrasjon og kupphensikter. For å forebygge og avdekke slik virksomhet var det nødvendig for de myndigheter, som hadde ansvaret for dette arbeidet å søke samarbeid med ulike miljøer, organisasjoner, grupperinger og enkeltpersoner utenfor statsforvaltningen. Det har vært hevdet at de norske myndigheter som hadde dette ansvaret (i første rekke Politiets overvåkingstjeneste) og Forsvarets etterretnings- og sikkerhetstjeneste), hadde et udstrakt samarbeid med ulike politiske miljøer m.v. som gikk ut over det som var naturlig, nødvendig eller lovlig for å løse sine oppgaver for å vareta rikets sikkerhet.

Det er dette samarbeidet som ønskes historisk belyst. Det ønskes klarlagt hvor omfattende et eventuelt slikt samarbeid har vært og hvordan det konkret har vært lagt opp.

Undersøkelsen bør gjelde hele etterkrigstiden.«

Til at gjennomføre undersøgelsen udpegede Justisdepartementet Trond Bergh, som var daglig leder af Arbejderbevægelsens Arkiv og Bibliotek, og Knut Einar Eriksen, som var afdelingsleder ved rigsarkivet og i øvrigt professor ved Oslos Universitet.

De to historikere blev sikkerhedsgodkendt af Justisdepartementet i forbindelse med undersøgelsens iværksættelse og underskrev samtidigt en erklæring om tavshedspligt.

I forbindelse med undersøgelsens iværksættelse udfærdigede de to historikere en »projektorientering«, hvori blev beskrevet, hvilke spørgsmål undersøgelsen skulle behandle, og hvordan arbejdet tænkes udført.

Af denne orientering fremgår bl.a., at historikere under deres videre arbejde ville lægge stor vægt på også at analysere motiver og adfærd hos de grupperinger og personer, som var genstand for overvågning m.v. fra norske myndigheders side.

2. Tilvejebringelse af oplysninger til brug for undersøgelsen.

Under deres arbejde havde de to historikere, som rent fysisk havde indrettet sig i lokaler hos Politiets Overvåkingstjeneste (POT), adgang til alt relevant kildemateriale, herunder klassificeret materiale, hos de norske overvågnings- og efterretningsmyndigheder samt andre offentlige myndigheder. Adgangen omfattede dog ikke klassificeret NATO-information (bortset fra norsk-ejet NATO-information) samt informa-